

Hoopvol Samenleven

Verkiezingsprogramma 2018 – 2022

ChristenUnie Zwartewaterland

Inleiding	3
1. Gemeente zijn we allemaal	5
1.1. Verantwoordelijkheid geven en nemen	5
1.2. Financiën	6
1.3. Privacy	7
2. Zorgen voor elkaar	8
2.1 Zorg voor kwetsbare inwoners	8
2.2. Volksgezondheid	10
2.3 Zorg voor vluchtelingen	11
2.4 Zorg voor kinderen en jongeren	12
2.5 Onderwijs	14
2.6 Zorgzaam en Veilig	15
3. Werken met elkaar	18
3.1 Aan het werk	18
3.2. Economie en werkgelegenheid	20
4. Duurzaam leven met elkaar	24
4.1 Energieke gemeente	24
4.2 Waterbeheer	25
4.3 Afvalinzameling	26
5. Leven naast elkaar	27
5.1 Wonen	27
5.2 Ruimte	28
5.3 Mobiliteit	29
6. Plezier hebben met elkaar	31
6.1 Cultuur en Sport	31
6.2 Monumentenbeleid en musea	31
6.3 Bibliotheken	32
6.4 Gebouwen en sportvelden	32
6.5 Bewegen en sporten	33
Geef geloof een stem	34

Inleiding

Waar staat de ChristenUnie voor

Verkiezingen gaan over mensen. Over u en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven.

Wij geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft om samen te leven. Om een samenleving te vormen. De ChristenUnie gelooft dat het in onze samenleving om veel meer gaat dan om geld en bezit. Het gaat om zinvol leven, vrijheid en veiligheid.

Wij willen geen samenleving waarin ons verteld wordt wat we moeten denken en doen. Wij willen vrijheid om te geloven en om zelf verantwoordelijkheid te nemen. We willen een wereld waarin we omzien naar elkaar. Een wereld die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen. Wij willen een gemeente waar een bescheiden overheid ruimte biedt aan inwoners die maatschappelijk initiatief tonen.

Een samenleving met toekomst

De afgelopen vier jaar heeft de ChristenUnie verantwoordelijkheid genomen voor het beleid in de gemeente Zwartewaterland. Daarbij is met name gelet op:

- ⊕ Versterking van de financiële positie. Deze was in 2014 ronduit slecht te noemen
- ⊕ Invoering van de zorgtaken in het gemeentelijk domein. Een grote klus, maar de landing is zacht geweest.
- ⊕ Uitvoering van de centrumplannen als speerpunt van het ruimtelijk beleid.

In Zwartewaterland gaat er veel goed. Het aantal banen is toegenomen, vrijwilligers zijn overal actief, veiligheid is groot, noaberschap is er nog altijd en financieel ziet alles er beter uit dan 4 jaar geleden. Tegelijk blijven er aandachtspunten. De behoefte aan jeugdzorg is groot, we moeten ons voorbereiden op krimp van de bevolking, de bezuinigingen in zorg en op cultureel gebied voelen we wel degelijk, de verkeersveiligheid kan beter en de energietransitie en verduurzaming moeten in Zwartewaterland nog vorm krijgen.

In onze samenleving zijn waarden en normen niet vanzelfsprekend meer en zijn de gevolgen van de economische crisis er echt nog wel. De hervormingen van het zorgstelsel zijn ingrijpend geweest. We moeten voorkomen dat mensen daardoor tussen wal en schip raken.

De manier waarop we met elkaar de samenleving vormgeven, staat meer ter discussie dan ooit. De ChristenUnie onderkent dit en vindt dat het daarom meer dan ooit belangrijk is om te geloven in een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. In een politiek van draagkracht en draagvlak.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in. Een programma met plannen voor Zwartewaterland dat laat zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Wij investeren in zorg voor elkaar, in de cruciale rol van gezinnen, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in moreel leiderschap, in godsdienstvrijheid, in een duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping en in navolging van Jezus.

Dit vatten we samen in onze kernboodschap.

De ChristenUnie:

- + Zorgt dat iedereen meetelt;
- + Investeert in de toekomst van kinderen;
- + Komt op voor (godsdienst)vrijheid.

*Zet je in voor de bloei van
de stad waarin je woont,
want de bloei van de stad
is ook jullie bloei.
(Jeremia 29:7)*

Bij het kiezen van onze actiepunten hebben we bovenstaande 3 kernthema's gebruikt. Dit is echter niet altijd uitgelegd, daarom hier een paar voorbeelden. Om te zorgen dat iedereen meetelt willen we bijvoorbeeld inzetten op verlaging van de laaggeletterdheid en de mogelijkheden voor ouderen om (digitaal) te participeren vergroten. Het investeren in de toekomst van onze kinderen komt onder andere tot uiting in een grote aandacht voor de jeugdhulp, maar ook in zorg voor landschap en een ambitieuze energieagenda. Het opkomen voor vrijheid blijkt onder meer uit het mogelijk houden van identiteitsgebonden zorg. Bij het opkomen voor vrijheid hoort ook aandacht voor het goed functioneren van onze regelgeving. Zonder goede regelgeving kan vrijheid van de één makkelijk ontaarden in de onvrijheid van de ander, daarom zullen wij bij het inzetten van nieuwe instrumenten als de omgevingswet goed letten op rechtszekerheid.

1. Gemeente zijn we allemaal

1.1. Verantwoordelijkheid geven en nemen

Gemeente is geen organisatie op afstand. Ze regelt zaken die nodig zijn om de samenleving vorm te geven. Onze inwoners staan dan ook centraal en niet de overheid. Dit betekent dat de gemeente als organisatie een bescheiden positie inneemt en de inwoners de ruimte geeft om verantwoordelijkheid te nemen voor de samenleving. Daarbij mogen de inwoners rekenen op een integere houding van bestuurders en ambtenaren.

De ChristenUnie wil daarom inzetten op het meedenken van inwoners, platforms en comités aan beleidsvorming in de raad. Burgerinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en participatie stellen we op prijs. Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel duidelijk is over de ruimte die er is voor burgerparticipatie. Dat steekt nauw. Aan de ene kant niet pas het gesprek aangaan als keuzes al gemaakt zijn maar ook geen ongecontroleerde burgerparticipatie. Referenda passen daarbij niet.

De ChristenUnie waardeert Genemuiden, Hasselt en Zwartsluis, en ook Kamperzeedijk, Mastenbroek en Genne als lokale gemeenschap en hecht aan het eigene en de vitaliteit van deze lokale gemeenschappen.

De kracht van de kernen is ons uitgangspunt. Verenigingen/coöperaties zoals dorpsbelangen worden gefaciliteerd om hun belangen vertegenwoordigende rol te kunnen vervullen. Voorwaarde is, dat er een duidelijk draagvlak voor de vereniging in de kern of de hele gemeente zichtbaar is. Voor een degelijk kernenbeleid is het noodzakelijk beleidsvrijheid te geven om kleine projecten slagvaardig te kunnen aanpakken.

Bestuurlijke samenwerking

De gemeente Zwartewaterland heeft de afgelopen periode geïnvesteerd in haar organisatie en heeft haar zaken op dit moment goed op orde. Er is wat ons betreft geen reden om nu te zoeken naar schaalvergroting door fusie. Slimme samenwerking met onze buurgemeenten juichen we toe, maar we blijven kritisch op de invoering van gemeenschappelijke regelingen.

Vertrouwen

Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een overheid om de samenleving op een goede manier te dienen. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en daarom zelf de verantwoordelijkheid neemt. De ChristenUnie zet in haar werk in de gemeenteraad in op luisteren en samenwerken en vandaar uit werken aan een duidelijke kaderstelling, controle en volksvertegenwoordiging. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is geen doel op zich, al zullen wij graag opnieuw verantwoordelijkheid nemen. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die o.a. zijn vastgelegd in dit programma. Als fractie willen we betrouwbaar en constructief zijn en zo bekend staan in Zwartewaterland.

Wat zijn onze punten:

- ⊕ Ruimte voor inwoners die verantwoordelijkheden op zich nemen (bijv. in coöperaties) op het gebied van duurzaamheid, energie, zorg, lokale economie of wijkbeheer;
- ⊕ Indieners van burgerinitiatieven zijn welkom. De gemeentelijke organisatie hanteert hiervoor een eenvoudig systeem/loket onder andere via de kerncoördinatoren;

- ⊕ Pilot met right to challenge: inwoners nemen publieke taken over waarbij de gemeente als opdrachtgever functioneert;
- ⊕ Meer vertrouwen, minder regels. Aan het begin van de periode maakt de gemeente een scan van overbodige of tegenstrijdige regels;
- ⊕ Geen raadgevende referenda maar wel vroegtijdig open en eerlijk burgers betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen;
- ⊕ Heldere procesafspraken bij burgerparticipatie;
- ⊕ De gemeente gebruikt bij schriftelijke communicatie met inwoners eenvoudig Nederlands (taalniveau B1);
- ⊕ Politieke processen vinden zoveel mogelijk in de openbaarheid plaats. Door een coalitieakkoord op hoofdlijnen, zodat samenspel tussen college en raad meer vorm kan krijgen;
- ⊕ Bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeentelijke organisatie is van hoog niveau;
- ⊕ Het onderwerp integriteit continu aandacht te geven. De gemeente is immers eerlijk en doet geen beloftes die niet zijn na te komen. Om dit onderwerp aandacht te geven willen wij dat:
 - raad en college elke twee jaar een training volgen over integriteit zodat dilemma's regelmatig besproken worden;
 - de burgemeester stelt een tweede vertrouwenspersoon aan stelt, waarbij ervoor wordt gezorgd dat er altijd een man en een vrouw vertrouwenspersoon zijn. De burgemeester is hoeder van de integriteit en daarmee ook vertrouwenspersoon voor raad en college

1.2. Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Structurele uitgaven, zoals voor wegen en onderwijshuisvesting, kunnen worden betaald uit vaste inkomsten. Alle burgers betalen mee, hetzij via de afdracht van de rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb). Uiteraard is er maatwerk voor mensen met weinig financiële draagkracht.

In de afgelopen periode is het takenpakket van de gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De mogelijkheden deze risico's op te vangen zijn gericht op efficiëntievergroting door integraal de taken die de gemeente heeft op sociaal gebied, in de openbare ruimte en op het terrein van veiligheid in te vullen. Daarmee is de noodzaak versterkt om alle risico's beter in beeld te brengen en te beheersen zonder het systeem het doel te laten verstikken. Ook toekomstige generaties willen wij niet opzadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers. Daarom willen wij de komende jaren een gerichte reserve op het sociaal domein handhaven om de benodigde zorg te blijven bieden door onvoorzien grote zorgvragen.

Politiek is kiezen

Het begint allemaal met het inzichtelijk maken in de begroting en jaarrekening welke prestaties voor de beschikbare financiën worden uitgevoerd en zijn gerealiseerd. Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen worden posten die te

maken hebben met de nood van individuele burgers, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen ontzien.

De gemeente als ambtelijke organisatie blijft werken aan doelgerichtheid en efficiëntie. Rekenkameronderzoeken kunnen daarbij behulpzaam zijn, mits ze gericht worden ingezet en geen (politiek) doel op zich worden.

Onze punten zijn:

- + De lokale lastendruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie;
- + Nog altijd inzetten op versterking van de financiële positie van de gemeente om tegenvallers op te kunnen vangen;
- + Subsidiecriteria eenduidig en voor alle kernen en inwoners gelijk;
- + Handhaven van een reserve op het sociale domein om een onverwacht toenemende vraag op te kunnen vangen. De omvang van deze reserve wordt nog nader bepaald op basis van een risicoanalyse;
- + De dienstverlening van de gemeente (o.a. leges) zijn zover mogelijk kostendekkend. Bij inkoopbeleid zijn in Zwartewaterland duurzame criteria een harde eis. (fair trade, social return on investment en maatschappelijk verantwoord ondernemen en door het mogelijk te maken dat (zorg)inkooporganisaties cao-lonen kunnen volgen);
- + Zuinig zijn door kritisch te zijn op:
 - De start van projecten en zo “prestigeprojecten” te voorkomen;
 - Subsidiëren van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd;
 - De inhuur van externe projectmanagers, adviesbureaus e.d. tegen hogere tarieven dan past bij de Wet Normering Topinkomens.

1.3. Privacy

Bescherming van persoonsgegevens

Voor een goede vervulling van de toegenomen wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel gevoelige persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Onduidelijke privacyregels leiden ertoe dat zorgverleners de veilige kant kiezen en daarmee goede hulpverlening in de weg staan.

Voor het vertrouwen in de overheid is het tegelijk van het grootste belang dat zorgvuldig met deze gegevens wordt omgegaan. Burgers hebben daar recht op: het recht op bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht en burgers moeten daarom goed geïnformeerd zijn over wat er met hun gegevens gebeurt. De gemeente heeft de verplichting om aantoonbaar alles in orde te hebben voor wat betreft de bescherming van persoonsgegevens.

Onze punten zijn:

- + Elke medewerker van de gemeente die gevoelige persoonsgegevens verwerkt volgt een privacytraining of heeft een dergelijke training gevolgd met als doel de juiste cultuur rond de omgang met persoonsgegevens te creëren;
- + Medewerkers in het sociaal domein ontvangen werkinstructies om een zorgvuldige omgang met gevoelige persoonsgegevens te waarborgen;

2. Zorgen voor elkaar

De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde.

Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uit maakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, de straat en de buurt, onlinenetwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. Uitgangspunt van de ChristenUnie is dat elk mens waardevol is en dat die waarde niet afhangt van prestaties, gezondheid, seksuele geaardheid, afkomst, leeftijd of geluk. Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen, te participeren, om te worden beschermd en om zorg te ontvangen als dat nodig is.

2.1 Zorg voor kwetsbare inwoners

Algemeen

De ChristenUnie wil in Zwartewaterland bijdragen aan een samenleving waarin iedereen ertoe doet en meedoet. De gemeente Zwartewaterland heeft in de afgelopen periode veel meer taken gekregen en dus een grote verantwoordelijkheid als het gaat om de zorg voor kinderen, jongeren en kwetsbare inwoners. Daarbij is met de overgang van de taken zwaar bezuinigd. Om ons heen horen we dan ook weleens van zorgen en teleurstellingen. De ChristenUnie wil daarom dat er nog meer gedacht wordt vanuit de zorgvraag van burgers en gaat uit van het principe “omgekeerde toets”.

De ChristenUnie steunt ingezette veranderingen om een samenhangend zorg- en preventieaanbod zo dicht mogelijk bij onze bewoners te organiseren en zet de komende vier jaar in op het verder versterken en integreren van de taakvelden in het sociaal domein. Na de transitie is er een goed begin gemaakt met de transformatie en deze transformatie moet worden doorgezet. Daarbij is veel aandacht voor preventie en vroegsignalering. Tijdig erbij zijn voorkomt vaak zware problematiek en dure zorgtrajecten. De komende tijd zal de gemeente vol inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie.

Onze punten:

- + Integrale afwegingen worden zoveel mogelijk gemaakt in één beschikking voor zowel Wmo, jeugdhulp, participatiewet, minimabeleid en passend onderwijs;
- + Een persoonsgebonden budget (pgb) of een gezinsgebonden budget (ggb) is één van de instrumenten om passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil het dat pgb-gebruik mogelijk blijft en dat inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is;
- + Er blijft structureel overleg tussen kerken (diaconieën) en de gemeente om kerken een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van onze kernen;
- + Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding omdat de financiële situatie van de zorgvrager dat niet toelaat;
- + De ChristenUnie wil meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen;
- + De gemeente bouwt in overleg met onderwijs, bibliotheken en adviesraad Sociaal Domein de aanpak van laaggeletterdheid verder uit.

Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. Mensen die verward gedrag vertonen horen in ieder geval niet thuis in een politiecel, ze verdienen de aandacht van omgeving en hulp. Tegelijk moet de samenleving meer oor en oog krijgen voor burens die 'anders' zijn.

Onze punten:

- + Samen met de GGZ worden afspraken gemaakt hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ;
- + De politie, de GGZ, de Spoedeisende Hulp-afdeling van het ziekenhuis en de gemeente maken afspraken over wat te doen bij het aantreffen van mensen met verward gedrag. Voorkomen wordt dat deze mensen in een politiecel terecht komen.

Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die mantelzorger zijn geworden.

Onze punten:

- + De gemeente onderhoudt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning;
- + De gemeente onderzoekt of verruiming van de respijtvoorziening mogelijk is;
- + De gemeente wijst mensen die mantelzorger zijn of worden actief op ondersteuning;
- + In het project Samen Zwartewaterland werken formele en informele zorg samen. Dit project willen wij verder doorontwikkelen;
- + De gemeente participeert in de coördinatie van informele zorg.

Vrijwilligers

De gemeente kent vele vrijwilligers en is trots op al het werk wat vrijwilligers verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Daarom wil de gemeente vrijwilligerswerk faciliteren en niet moeilijker maken door extra regels of beperkingen. Dit geldt voor het doen van vrijwilligerswerk naast een uitkering, maar ook voor het geven van mantelzorg naast een baan en het activeren van statushouders door middel van vrijwilligerswerk.

- + Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.

Iedereen telt mee en doet mee

Wij willen dat mensen met een beperking mee kunnen doen en dat steeds meer mensen met een zorgvraag langer thuis kunnen blijven wonen. Of het nu gaat om ouderen of anderen met een handicap is meedoen belangrijk. In de afgelopen periode is het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, mede dankzij inspanningen van de ChristenUnie, geratificeerd. Een inclusieve samenleving is daardoor dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Door woningen geschikt te maken voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente Zwartewaterland daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote

verantwoordelijkheid heeft.

Wij willen dat niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte goed toegankelijk en veilig is en uitnodigt tot ontmoeting en activiteiten. Het sluiten en centreren van voorzieningen is voor de ChristenUnie dan ook een punt van aandacht en moet, indien nodig, zorgvuldig gebeuren.

Onze punten zijn:

- + Woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- + De gemeente biedt de Blijverslening aan zodat particulieren hun woning makkelijker kunnen aanpassen;
- + Er zijn, in overleg met de WetlandWonen en zorgpartners voldoende aangepaste zorgwoningen. Voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond is extra aandacht en mogelijk een andere oplossing nodig binnen het zorgsysteem;
- + De openbare ruimte is veilig en toegankelijk en biedt ruimte bieden ontmoeting. Het college is op 6 juli 2017 al opgeroepen om daarom meer te investeren in voet- en fietspaden en openbaar groen;
- + Sport en bewegen blijft een speerpunt in het gemeentelijke gezondheids- en participatiebeleid. Hiervoor is een belangrijke taak voor de buurtsportcoach weggelegd;
- + De ChristenUnie wil ouderen ouder dan 70 jaar een gesprek aanbieden vanuit het kernteam of welzijnsorganisaties om (verborgen) problemen, zoals eenzaamheidsproblematiek, op te sporen;
- + De website van de gemeente is 'ouderenproof'. Per kern is er een actuele sociale kaart, die ook in gedrukte vorm beschikbaar is;
- + Samen met de bibliotheek en vrijwilligers ("formulierenbrigade") wordt een cursus aangeboden om ouderen zo nodig meer digitaal-vaardig te maken.

Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting mensen die, door wat voor oorzaak dan ook, geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

- + Er is voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen. Hiervoor werkt Zwartewaterland samen in de regio Zwolle;
- + Jongeren en gezinnen in de opvang krijgen speciale aandacht;
- + De gemeente zorgt voor (eventueel tijdelijke) woonvormen voor mensen met een acute woonbehoefte, bijvoorbeeld door scheiding of schulden.

2.2. Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Wij willen

dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding van de (regionale) gezondheidsdienst (GGD) en daarmee voor het uitvoeren van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Gezondheid en levensverwachting verschillen vaak per inwonersgroep (bijvoorbeeld vanwege inkomensverschillen of verschillen in opleiding). De ChristenUnie maakt zich daar zorgen over en zet zich in om deze verschillen tegen te gaan.

Onze punten zijn:

- ⊕ In alle kernen wordt er (op maat) voor jong en oud ingezet op preventie in de vorm van leefstijlverbetering;
- ⊕ De gemeente stelt een gemeentelijk gezondheidsprofiel of verschillende wijkgezondheidsprofielen op voor het ontwikkelen van het lokale gezondheidsplan voor het bepalen van prioriteiten. Het liefst ziet de ChristenUnie maatwerk per kern om zo gericht overgewicht (buurtsportcoach) aan te pakken en bijvoorbeeld suïcidepreventie vorm te geven;
- ⊕ De gemeente ondersteunt initiatieven van inwoners zoals het plaatsen van AED's in woonwijken en aanvullende cursussen.

2.3 Zorg voor vluchtelingen en statushouders

De gemeente Zwartewaterland is verantwoordelijk voor goede opvang van statushouders. Mensen die huis en haard hebben verlaten krijgen een veilig onderkomen. We zijn ons er van bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. Taalpunt en taalcoaches zijn daarbij belangrijk en verdienen onze steun.

De ChristenUnie pleit allereerst voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. In een gemeente als Zwartewaterland kan dat in de toekomst wellicht nodig zijn. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) verdienen dan bijzondere aandacht. Het percentage dat voor problemen zorgt en een opleiding niet afmaakt, is hoog.

De gemeente gaat de taakstelling voor huisvesting van statushouders, maar ook bewaken dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Werkgroepen en initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden leidend zijn.

De ChristenUnie vindt dat iedereen recht heeft op onderdak. Dat geldt ook voor uitgeprocedeerde asielzoekers en staatlozen. Zolang de buitenschuldregeling onvoldoende werkt of landen van herkomst onvoldoende meewerken aan terugkeer mogen uitgeprocedeerden daar niet de dupe van zijn. Zwartewaterland zorgt ervoor dat toegang tot Bed, Bad en Brood mogelijk is door hen te begeleiden naar één van de acht plaatsen die daartoe door de rijksoverheid zijn aangewezen.

Onze punten:

- ⊕ De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het huisvesten van statushouders;
- ⊕ Activiteiten vanuit de samenleving (bijvoorbeeld van sportverenigingen) die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden door de gemeente actief onder de aandacht van nieuwkomers gebracht;
- ⊕ De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen;
- ⊕ De gemeente zorgt, in samenwerking met de regio Zwolle, voor tenminste bed, bad en brood (en begeleiding!) voor uitgeprocedeerde asielzoekers zolang ze (nog) in Nederland zijn.

2.4 Zorg voor kinderen en jongeren

Investeren in gezinnen

Het is hoog tijd om meer aandacht te besteden aan sterke en liefdevolle gezinnen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen tools aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom willen we ouders ondersteunen door ouderschapscursussen via consultatiebureaus aan te bieden. In 2016 hebben we daarom al een initiatiefvoorstel aangeboden om hier meer aandacht voor te vragen.

In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog en tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Steeds meer raken we hiervan doordrongen, zeker als we de verhalen horen over pijnlijke vechtscheidingen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen. Meer aandacht in de prenatale voorlichting voor psychosociale aspecten en veranderingen in de relatie als gevolg van het vader- en moederschap.

Jeugdzorg

Door de jeugdzorg te decentraliseren hebben Rijk en Provincie het vertrouwen uitgesproken in gemeenten dat zij samen met de jeugdzorgaanbieders de jeugdhulp kunnen organiseren. Om de transformatie te laten slagen zal er verder ingezet gaan worden op preventie en vroegsignalering, zodat kinderen eerder worden ondersteund en geholpen. Want ouders en kinderen zijn erbij gebaat als op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is. Zo licht of zo zwaar als nodig is. Hiervoor is nodig dat de zorgvrager, het gezin, samen met de omgeving en professionals een plan maakt. In het hulpverleningstraject willen we namelijk de eigen kracht en de netwerken van gezinnen inzetten en versterken.

Jeugdhulp is beschikbaar voor alle kinderen en ouders die ondersteuning nodig hebben. Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dichtbij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Dit doen we nu al door een goede samenwerking en afstemming tussen onderwijs en CJG. We willen dit verder uitbouwen en ook de ouders actief betrekken. Zo wordt ingezet op preventie en wordt voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is. Tegelijkertijd ondersteunt het de onderwijsmedewerkers die met zijn of haar zorgen over een

kind, samen met de ouders, terecht kan bij een professional van het CJG. Gezamenlijk kan dan de zorg voor het kind worden vormgegeven.

De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.

Kindermishandeling

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen kindermishandeling. De gevolgen van mishandeling zijn groot. Daarom is het belangrijk dat er extra wordt ingezet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling.

Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en is bekend bij alle inwoners van Zwartewaterland. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende, hulp en/of een veilige opvang zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder een dak geboden kan worden. De registratie bij Veilig Thuis en bij de politie moet zo zijn dat het duidelijk is welke vorm van huiselijk geweld er speelt. Zo kan er snel passende handhaving en zorg ingezet worden.

Onze punten bij Zorg voor kinderen en jongeren:

- + Multi-probleemgezinnen zijn gebaat bij een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken en daarbij is de aanpak van één gezin, één plan, één coördinator belangrijk;
- + Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit en aansluiting bij identiteit. De komende jaren zetten we daarbij in op een verdere transitie van de jeugdhulp;
- + Ouders/gezinnen worden actief gewezen op de mogelijkheid om via een PGB of een Gezinsgebonden Budget (GGB) identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kunnen kopen als de gemeente deze zorg niet heeft ingekocht;
- + Kinderen, jongeren, ouders en scholen worden betrokken bij een integrale visie op jeugdhulp;
- + Jongeren die mantelzorger zijn worden optimaal ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan, vrije tijd hebben en de broodnodige waardering krijgen;
- + De gemeente biedt tienermoeders ondersteuning, zorg en begeleiding;
- + De gemeente ondersteunt de werving van pleegouders, zodat kinderen, als dat wenselijk is opgevangen kunnen worden in hun eigen omgeving;
- + Om gezondheidsproblemen tegen te gaan en het (sociaal) welzijn te bevorderen, zorgt de gemeente ervoor dat ieder kind de mogelijkheid krijgt om te sporten via het jeugdsportfonds;
- + De krachten te bundelen van zorgprofessionals en politici om de eerste 1001 kritieke dagen van een kind zo goed mogelijk te laten verlopen. Ook daarna blijft aandacht nodig en wij denken dat een levensloopcoach daarbij een rol kan vervullen;
- + Onderzoek of voorlichting over digiveiligheid op scholen en aan ouders nodig is. Kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media is tegenwoordig een must;

- ⊕ Zwartewaterland ondersteunt het GGD-project voor het stimuleren en bevorderen van psychische gezondheid bij kinderen en ouders, extra inzet op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren en ouderen;
- ⊕ De gemeente zorgt, samen met de zorgpartners, voor soepele overgang van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden;
- ⊕ De gemeente zorgt samen met de zorgpartners zoals J.P. van der Bent-stichting en Frion, voor de nodige huisvesting;
- ⊕ Met professionals uit het veld ontwikkelt de gemeente preventief (v)chtscheidingsbeleid, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders in Zwartewaterland. Het beleid houdt ook rekening met tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is;
- ⊕ Ouderschaps cursussen en informatie over relatieondersteuning zijn laagdrempelig beschikbaar;
- ⊕ De ChristenUnie zet zich in voor een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, onderwijs, politie en Veilig Thuis.

2.5 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. Ouders kunnen, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen. De gemeente respecteert de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden.

Al het onderwijs is bijzonder. Dit geldt natuurlijk sowieso voor bijzondere scholen die zijn gesticht door verenigingen van ouders. Dit geldt echter ook voor openbaar onderwijs. Die scholen zijn ook niet van de gemeente, maar maken onderdeel uit van de samenleving. De gemeente en het onderwijs delen de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. In Zwartewaterland biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk van de kern waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders.

De onderwijsbesturen zijn verantwoordelijk voor Passend Onderwijs. Het is heel belangrijk dat Passend Onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd worden en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor die bepaalde school nodig is. Zo wordt de professionaliteit van scholen en samenwerkingsverbanden benut. Denk aan het integraal indiceren.

De toenemende trend om onderwijsinstellingen en kinderopvang samen te voegen tot Integrale Kindcentra (IKC's) biedt aan de ene kant kansen om kinderen vanaf heel jong een doorlopende leerlijn aan te bieden. Tegelijk mag lokale of regionale samenwerking geen inbreuk vormen op de autonomie van besturen en de identiteit van scholen. Vrijheid van onderwijs vraagt een terughoudende overheid. Samenwerking is goed, samenwerking afdwingen niet.

Daarnaast wil de ChristenUnie dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt actief de samenwerking zoeken en door dat de gemeente in haar aanbesteding aan plaatselijke aannemers de eis stelt dat stageplekken worden mogelijk gemaakt (Social return on investment).

Onze punten:

- ⊕ De ChristenUnie wil dat de gemeente binnen de arbeidsmarktregio inzet op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven in gemeente Zwartewaterland . Hierbij is er aandacht voor arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen zoals aangeboden door OVG in Genemuiden;
- ⊕ In Zwartewaterland krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving;
- ⊕ Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval. Zoveel mogelijk jongeren in Zwartewaterland halen hun startkwalificatie;
- ⊕ Er komt extra begeleiding vanuit de gemeente in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan;
- ⊕ Voor het versterken van preventie en vroegsignalering werkt de gemeente zoveel mogelijk faciliterend samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

2.6 Zorgzaam en Veilig

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan, maar altijd met een hart. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op herstel gerichte, aanpak van daders.

De gemeente stelt, uiteraard in afstemming en samen met de veiligheidsregio, een integraal veiligheidsbeleid vast, dat gebaseerd is op onderzoek en ervaringen in de verschillende kernen. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan.

In een veiligheidsplan staan doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in samenwerking een rol spelen bij veiligheid. De ChristenUnie wil dat het integraal veiligheidsplan zo tijdig door de raad wordt vastgesteld, dat de gemeente invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie

Minstens één keer per jaar moet er overleg zijn tussen gemeenteraad, burgemeester, politie en openbaar ministerie waarin gesproken wordt over resultaten. Daarbij wordt ook verslag gedaan van de inzet van mensen en middelen, onderlinge samenwerking, aanrijdtijden e.d. van politie, brandweer en ambulances. De gemeenteraad moet een stevige vinger aan de pols houden bij beleid dat naar de veiligheidsregio's is verplaatst.

Burgers blijven, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals WhatsApp-groepen in de wijk en het project brandveilig leven.

De ChristenUnie stimuleert dat inwoners gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en van crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de resultaten. De mogelijkheid van het anoniem melden, biedt burgers in sommige gevallen veiligheid, maar is nog onvoldoende bekend. De ChristenUnie vraagt om voorlichting over deze mogelijkheid. Wellicht kan dit melden ook via een app.

De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor burgers in de kernen en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente toe om problemen in de wijk concreet aan te pakken.

Onze punten:

- ⊕ Er wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent;
- ⊕ Inwoners worden betrokken bij het opstellen van het veiligheidsplan en de prioriteiten;
- ⊕ De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van aangifte en anoniem melden en voor goede terugkoppeling door politie;
- ⊕ De kosten van vandalisme worden verhaald op daders. De gemeente publiceert regelmatig de resultaten hiervan en de omvang van de schade ten gevolge van vandalisme door middel van een 'vandalismemeter';
- ⊕ Betrek burgers bij (brand)veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, en Buurtpreventie Apps.

Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn te waardevol om in drugs, drank, gokken of prostitutie zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken.

De ChristenUnie is tegen het zelf telen van wiet door gemeenten en is geen voorstander van experimenten hiermee in Zwartewaterland. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen geeft de overheid een dubbele boodschap af. Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden.

Met de Drank- en Horecawet van 2013 is de nodige ervaring opgedaan met gemeentelijke handhavingstaken. Deze handhaving vraagt om voldoende beschikbare en goed geschoolde handhavers. Wij vragen extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De ChristenUnie wil dat de strijd tegen drankmisbruik gevoerd wordt samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen. Het beleid rondom keten in onze gemeente wordt als zodanig niet aangepast, maar gebruikt om zicht op de problematiek van alcoholmisbruik te houden.

Onze punten:

- ⊕ De gemeente organiseert (zo nodig samen met andere gemeenten) voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet. De gemeente gebruikt hiervoor regelmatig mystery guests;
- ⊕ *Happy hours* in de horeca en reclamestunts voor alcoholische dranken worden via convenanten of via de APV aan banden gelegd.

Ondermijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld

Gemeenten zijn zich steeds meer bewust van de invloed van grootschalige criminele organisaties, o.a. op de ontwikkeling van het onroerend goed in de gemeente. Criminelen gebruiken vastgoed om crimineel verkregen gelden wit te wassen. Door een oplettende houding van gemeentebesturen kunnen zij deze ontwikkelingen op het spoor komen. Door aandacht te schenken aan het gebruik van winkelpanden (kap- en massagesalons) of horecapanden die aanwezig zijn op een manier die nauwelijks rendement kan opleveren. De ChristenUnie is er voorstander van de wet Bibob gericht en zo veel als mogelijk is, in te zetten. De gemeente werkt hierbij nauw samen met het RIEC (Regionale Informatie en Expertise Centrum).

- De gemeente Zwartewaterland pleit voor regionaal onderzoek naar ondermijning in de gemeente. Op grond van het onderzoek maakt de gemeente een plan van aanpak Ondermijning ter bestrijding van verwevenheid boven- en onderwereld en daarmee aanpakken van de georganiseerde (grootschalige) criminaliteit.

3. Werken met elkaar

Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen. Helaas telt Zwartewaterland momenteel nog altijd werklozen en is het voor hen moeilijk om aan een baan te komen. Er zijn daarnaast te veel mensen die ondanks een baan rond of onder de armoedegrens leven.

We leven in één van de rijkste landen ter wereld maar ook in Nederland is er armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand in Zwartewaterland aan zijn of haar lot mag worden overgelaten.

Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken. De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid door bijvoorbeeld experimenten met sociale coöperaties, regelluwe zones en vormen van regelarme bijstand.

3.1 Aan het werk

De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn.

De ChristenUnie vindt het belangrijk te benadrukken dat mensen meer zijn dan alleen hun verdienvermogen. Vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving kan, zeker voor het welbevinden van iemand, heel waardevol en zingevend zijn. Ook voor de maatschappij. Met de Participatiewet zijn gemeenten verplicht beschut werk te bieden. De ChristenUnie is voor een coöperatieve samenwerking tussen sociale werkplaatsen en werkgevers. Misbruik van 'gratis werk' (zoals werkervaringsplaatsen) dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen worden aangepakt. Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen worden juist gestimuleerd.

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook hier geldt: hoe eerder, hoe beter. Aan statushouders wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen.

Onze punten:

- ⊕ De gemeente neemt, in samenwerking met bedrijfsleven, de regio en verenigingen, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen. In Balans kan hierbij een belangrijke rol vervullen;
- ⊕ De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken. Hiervoor is richting de werkgevers een dienstverlenende instelling belangrijk;
- ⊕ Als de gemeente helpt, wordt gekeken of een tegenprestatie een manier is om mensen te laten participeren in de samenleving en hem of haar bewust te maken van hun kunnen. Een tegenprestatie kan zo een opstapje zijn naar een nieuwe plek in de samenleving. Daarbij is het belangrijk dat zoveel mogelijk wordt ingezet op de eigen kennis en talenten van mensen;

- ⊕ Omdat het belangrijk is dat mensen gaan bewegen en eventueel een taak op zich nemen, onderzoeken we of sportverenigingen een rol krijgen bij integratie. Uiteraard mag dat niet ten koste gaan van de veiligheid van de jeugdleden;
- ⊕ De gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligers-)werk te krijgen;
- ⊕ Onderzoek naar een lokaal experiment met regelarme bijstand binnen de grenzen van de wet (basisinkomen);
- ⊕ In Zwartewaterland komt er ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten;
- ⊕ Samen Zwartewaterland wordt verder uitgebouwd.

Armoede en preventie

Ook in Nederland is er sprake van armoede. In Nederland leven ruim 400.000 kinderen in armoede. Veelzeggend is dat 60 procent van deze arme kinderen, werkende ouders heeft. De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op.

Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen zetten wij maximaal in op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Een vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat moet zoveel mogelijk worden doorbroken.

Schulden

Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook schuldeisers en samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen biedt de gemeente snelle en toegankelijke schuldhulpverlening. Het hebben van schulden levert veel stress op en leidt vaak tot geestelijke en lichamelijke klachten. De aanpak van schulden heeft dus haast.

Wachttijden willen wij beperken en als een schuldhulptraject start moeten schuldeisers zo snel mogelijk worden geïnformeerd. Om een eventuele wachttijd te benutten is het bij de eerste melding gebruikelijk om ook andere beschikbare partners in te schakelen. Vrijwilligersorganisaties mogen hierbij ook op steun van de gemeente kunnen rekenen. Dat kan zijn financieel, maar ook in praktische zin, in de aansturing of in kennisoverdracht. En hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin voedselbanken niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op onze steun rekenen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een locatie of vervoersmiddel.

Onze punten bij armoede en schulden

- ⊕ Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de bibliotheken. Daarbij hanteren we het motto: Eén schuldenaar, één regisseur;
- ⊕ De gemeente kijkt kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser;
- ⊕ Voor mensen met een laag inkomen wordt een collectieve zorgverzekering bedongen, met een aantrekkelijk tarief en scherpe randvoorwaarden, zoals o.a. een compensatie van of meeverzekerd eigen risico;
- ⊕ Ondersteuning van voedselbanken, kledingbanken en speelgoedbanken;

- ⊕ De toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen wordt zo laagdrempelig mogelijk gemaakt;
- ⊕ O.a. scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij de gemeente;
- ⊕ De compensatieregeling voor chronisch zieken en mensen met een beperking blijft bestaan;
- ⊕ Bij regelingen voor minima houden we rekening met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit;
- ⊕ Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen;
- ⊕ Wachttijden worden zoveel mogelijk benut. Bijvoorbeeld door mensen 'huiswerk' te geven, maar ook actief samen te werken met partners als Schuldhulpmaatje, maatschappelijk werk, de Voedselbank of de diaconie;
- ⊕ Bij dakloosheid door huurschuld wordt gewerkt aan een gezamenlijke oplossing met woningcorporaties. Corporaties mogen zich niet als preferente schuldeiser opstellen. Gezinnen met kinderen die te maken hebben met (dreigende) dakloosheid komen in aanmerking voor urgentie;
- ⊕ De gemeente maakt als regisseur concrete afspraken met deze partners om de hulp te stroomlijnen en biedt daarin ondersteuning aan;
- ⊕ Onderzoek naar uitbouw van een "royalere" kwijtschelding, onder andere om statushouders zonder schulden te laten beginnen;
- ⊕ In sommige gevallen moet het mogelijk zijn om schulden af te lossen door maatschappelijke inzet.

3.2. Economie en werkgelegenheid

Een sterke economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen, zoals doelen voor duurzaamheid en participatie te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar ook om de kwaliteit van leven. Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, er coöperatieve relaties ontstaan (modern Noabeerschap), als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei groen is en grenzen kent.

Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkelingen van producten en voor de leefbaarheid. De ChristenUnie komt op voor ondernemers.

De ChristenUnie in Zwartewaterland wil blijven investeren in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid. Ook digitaal. De gemeente moet goede voorwaarden scheppen om lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap te stimuleren. Zij stelt zich op als een partner voor ondernemers.

Werkloosheid

Werkloosheid kan iedereen overkomen. Het is zaak om snel weer in het arbeidsproces te komen. De ChristenUnie wil daarom dat het mogelijk blijft om re-integratie activiteiten op te starten voor de ww-duur is afgelopen. Hiervoor is een pilot met het UVW gestart die we door willen zetten.

In onze gemeente is een groep mensen die werkloos is maar geen recht op steun vanuit de participatiewet hebben. Bijvoorbeeld doordat hun partner een inkomen heeft. Op het moment dat dit inkomen wegvalt ontstaat er een nieuwe situatie en kan iemand de participatiewet instromen

met een groot cv-gat. Wij willen een onderzoek doen naar de mogelijkheid om ook deze mensen te ondersteunen bij de zoektocht naar werk.

ZZP-ers

Veel mensen werken tegenwoordig zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP-er). Soms verdienen zij minder dan nodig is om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet wat de ChristenUnie betreft actief gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te ondersteunen.

Het voeren van een bedrijf aan huis moet voor een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk worden gemaakt.

Onze punten bij werkgelegenheid:

- + Alle inzet is gericht op het aantrekken van duurzame werkgelegenheid, ontwikkeling van de dienstensector met meer werk voor hoger opgeleiden kan daarbij een belangrijke rol vervullen;
- + De mogelijkheid van het opstarten van re-integratietrajecten voor beëindiging van de ww-uitkering verder uit te bouwen;
- + onderzoek doen naar de mogelijkheid om mensen zonder werk, maar buiten de rechten van de participatiewet toch te ondersteunen bij de zoektocht naar werk;
- + Zwartewaterland zet zich in voor goede samenwerking tussen de gemeente en de provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het faciliteren van werkgelegenheid;
- + Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; Bij alle aanbestedingen is social return een voorwaarde;
- + Voor ondernemers kunnen op 1 plaats terecht waar men met alle (aan)vragen terecht kan. Hierbij is in het bijzonder aandacht voor ondersteuning van ZZP-ers;
- + Lokale ondernemers moeten eerlijk toegang krijgen tot gemeentelijke aanbestedingen;
- + Bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte zorgt de gemeente ervoor dat ondernemers nauw worden betrokken bij de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken;
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente op tijd haar facturen betaald;
- + De inkoop van de gemeente dient zoveel mogelijk lokaal en/of regionaal te gebeuren;
- + De gemeente faciliteert indien mogelijk initiatieven om glasvezel/breedband in het buitengebied aan te leggen.

Duurzame Bedrijventerreinen

De ChristenUnie zet zich in voor de samenwerking tussen ondernemers op de bedrijventerreinen.

Een mogelijkheid hiervoor is het instellen van een zgn. ondernemersfonds/parkmanagement om het gebied up-to-date te houden en verduurzaming te stimuleren.

Onze punten:

- + Bedrijventerreinen in Zwartewaterland hebben goede faciliteiten (parkmanagement, gezamenlijke parkeeroplossingen) en zijn digitaal goed bereikbaar (glasvezel);

- ⊕ Bedrijfsterreinen worden duurzaam ingericht. Bij voorkeur functioneren zij klimaatneutraal;
- ⊕ Bedrijventerreinen blijven ontsloten door openbaar vervoer en fietsverkeer;
- ⊕ Geen nieuwe bedrijventerreinen, als er geen duurzame oplossing is voor leegstand op oude bedrijventerreinen. Onder deze voorwaarde wel een onderzoek starten naar de noodzaak van nieuw duurzaam bedrijventerrein bij Genemuiden;
- ⊕ Revitalisering van de bedrijventerreinen, waaronder Kranerwaard, doorzetten;
- ⊕ Gemeentelijke havenfaciliteiten worden tegen kostprijs aangeboden.

Recreatie en Toerisme

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierdoor staat de aantrekkelijkheid van onze kernen onder druk. Samen met recreatie- en toeristische ondernemers wordt daarom een plan opgesteld waarin verblijfsrecreatie in en rond Zwartewaterland wordt gestimuleerd. Hierbij spelen fietsen en varen een belangrijke rol als dragers van het toerisme, samen met ons historisch en religieus erfgoed.

Onze punten:

- ⊕ Er komen geen (grootschalige) winkels/ outletcentra in het buitengebied, winkels horen in de kernen;
- ⊕ In onze kernen worden functies zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk gecombineerd (detailhandel, bibliotheek, bank etc.);
- ⊕ We onderzoeken hoe we de spin off van de centrumplannen kunnen vergroten en willen een vergelijkbare aanpak voor de Nieuwe sluis en Prinsessebuurt in Zwartsluis en voor de Tapijtwijk in Genemuiden. Daarnaast is het te overwegen om het Centrumplan Genemuiden uit te breiden naar de Helling/Julianastraat;
- ⊕ Naast de ontsluiting van toeristische trekpleisters wordt ingezet op een optimale ontsluiting van fietsverbindingen, voor zowel het recreatie als het woon-werk verkeer. Hierdoor wordt het ook mogelijk meer fietsroutes te ontwikkelen en aan te bieden;
- ⊕ Zoeken naar mogelijkheden voor verblijfsrecreatie, zoals stadscampings;
- ⊕ Gebruik maken van het Jakobspad en ander religieus erfgoed;
- ⊕ Inzetten op ons bijzondere landschap van de IJsseldelta zoals Polder Mastenbroek, Zwartewatersklooster en onze binnensteden;
- ⊕ Inzetten op Ecotoerisme vanuit het hooibergenterrein bij Hasselt, Sluispoort/Schoonewelle in samenwerking met Staphorst/Vrienden van de Olde Maten;
- ⊕ Realiseren oude visafslag in Hasselt als recreatieve locatie;
- ⊕ Beter benutten van Haven De Beer ten behoeve van vaarrecreatie.

Koopzondag

Elke gemeente mag volgens de wet zelf bepalen hoeveel koopzondagen er zijn. Wij zien dat als een ongewenste stap richting een 24-uurs economie. Zo'n economie heeft tot gevolg dat er te weinig sprake is van een gezamenlijk rustmoment. Een collectieve rustdag komt de samenleving ten goede. Vanuit onze christelijke levensovertuiging is de zondag de daarvoor aangewezen dag. God geeft ons niet voor niets zes dagen om te werken en een zevende dag om te rusten. We zien daarnaast dat

door de toename van koopzondagen in omringende plaatsen veel kleine zelfstandigen het extra moeilijk hebben gekregen en soms zelfs door eigenaren van winkelcentra worden gedwongen hun winkel op zondag open te stellen. Ook is er vaak sprake van dwang om op zondag te werken via de macht van grote winkelketens. De ChristenUnie vindt de zondagsrust van grote waarde en wil deze dan ook bewaren.

- + Geen zondagsopenstelling van winkels.

Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en heeft hart voor boeren en tuinders. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en leefomgeving. Jonge boeren en tuinders verdienen een goede toekomst.

Onze punten:

- + Bij het opstellen van de visie op het buitengebied wordt ingezet op een toekomstbestendige klimaatneutrale agrarische sector, waarbij verbreding in nevenactiviteiten mogelijk is;
- + Landbouw krijgt de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage levert aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap;
- + Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving wordt toegepast om aantasting van de ruimtelijke kwaliteit te voorkomen maar ontwikkelingen wel mogelijk te maken;
- + ChristenUnie zet in op grondgebonden landbouw in Zwartewaterland.

4. Duurzaam leven met elkaar

Rentmeesterschap is voor de ChristenUnie een opdracht. Dat betekent dat we zoeken naar een optimale manier van leven die past bij de mogelijkheden die de schepping ons biedt. We zoeken daarom naar duurzame oplossingen voor de opgaven van vandaag. Het gaat dan om de opgave om onze energie op te wekken met vernieuwbare bronnen en zuinig te zijn met energie. Daarnaast is voor onze gemeente een goed waterbeheer van groot belang omdat we laaggelegen zijn. Ten slotte blijven wij zoeken naar manieren om ons afval her te gebruiken.

4.1 Energieke gemeente

Participatie

Belangrijk is dat omwonenden en ondernemers nauw betrokken worden als het gaat om plannen voor energieopwekking, zoals windmolens, en kunnen meeprofiten van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld. Participatie kan op allerlei manieren: van een gebiedsgebonden bijdrage die terugvloeit naar de lokale samenleving tot een aandeelhouderschap van inwoners/coöperatie. Belangrijk is wel dat het participeren voor iedereen bereikbaar is (dus ook voor de kleinere portemonnee). Juist bij het creëren van die gemeenschappelijkheid ligt een belangrijke taak van de gemeente. Participatie zou hand in hand kunnen gaan met de levering van groene stroom aan inwoners/bedrijven.

Afscheid nemen van gas

Inmiddels is de aansluitplicht voor gas op woningen verdwenen. De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een huiseigenaar. Gemeenten kunnen hier lokaal of regionaal op inspelen door te stimuleren dat er arrangementen gemaakt worden hiervoor. Nieuwbouw aansluiten op gas is niet toekomstbestendig. Voor nieuwbouw zijn verschillende alternatieven beschikbaar: onder meer zijn dat warmte koudeopslag (WKO), stadswarmte en de lucht/water-warmtepomp. Deze alternatieven zijn duurzamer, en in veel gevallen op de lange termijn kosteneffectief. Daarom geldt voor nieuwbouw: geen gasaansluiting tenzij er écht geen reëel alternatief mogelijk is.

Zon

Het wordt tijd dat de grote lege daken van gebouwcomplexen en woningen gevuld gaan worden met zonnepanelen. De gemeente zet zich in om energiecoöperaties te starten, zodat bewoners samen met private partijen met elkaar kunnen investeren in zonne-energie. Dit biedt tevens mogelijkheden voor inwoners om te investeren in zon als zij zelf geen geschikt dak hebben (bijvoorbeeld vanwege beschermd stadsgezicht).

Energiebesparing industrie

De lokale industrie wordt uitgedaagd om met elkaar een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken, brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden.

Energieopslag: Buurtbatterij

Zodra de Salderingsregeling wordt stopgezet, wordt het voor bezitters van zonnepanelen interessant om energie op te slaan in batterijen. Momenteel worden de eerste experimenten gedaan met zogenaamde Buurtbatterijen. Dit zijn gedeelde batterijen waar je als wijk gebruik van kunt maken. De gemeente zal met de netbeheerder in gesprek gaan om te onderzoeken of en waar buurtbatterijen een waardevolle inpassing kunnen krijgen.

Onze punten bij energie:

- + Duurzaamheid pakt de gemeente Zwartewaterland integraal aan: het onderwerp wordt in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen;
- + LED-verlichting zo snel mogelijk in alle straten;
- + De ChristenUnie stimuleert particuliere initiatieven (zoals energievoöperaties) op het gebied van de klimaatopgave. Daarbij kan gedacht worden aan een coöperatie voor zonnepanelen op de daken van bedrijven of op plassen;
- + Onderzoek naar de wenselijkheid van windmolens in Zwartewaterland;
- + Bij grootschalige energieprojecten is gewenst dat de omgeving kan participeren;
- + Een inwoner of groep inwoners moet op 1 plek terecht kunnen voor zowel technische als financiële arrangementen om zijn eigen woning aan te passen aan de toekomst. De gemeente blijft hiervoor voldoende capaciteit vrijmaken;
- + De gemeente zorgt ervoor dat de eigen behoefte aan energie duurzaam en liefst binnen de landgrenzen opgewekt wordt;
- + De ChristenUnie wil versneld onafhankelijk zijn van aardgas en ten minste voor 2040. Dat betekent dat de gemeente de woningeigenaren daarin voorlicht en faciliteert. Hiervoor wordt een plan/programma gemaakt;
- + Met Wetland Wonen willen we afspreken dat alle sociale huurwoningen in 2040 energieneutraal (nul-op-de-meter) zijn.

4.2 Waterbeheer

‘Leven met water’ is een thema dat ook de gemeente raakt. Door de toename van versteende gebieden (woonwijken, parkeer- en bedrijventerreinen) en de toename van extreme buien ontstaat toenemende maatschappelijke en financiële schade. De extremen manifesteren zich ook in lange droge, hete periodes. Op beide zijn we niet ingericht. Het is noodzakelijk dat Zwartewaterland een strategie ontwikkelt hoe zij hier mee omgaat en hoe de verwachte schade beperkt kan worden. Een goede samenwerking met het waterschap is hierin onontbeerlijk. Er moet een plan komen waarin de gemeente en het waterschap het watersysteem als 1 systeem beschouwt, los van de verschillende verantwoordelijkheden. In dit plan komen de benodigde maatregelen te staan en wie daarvoor aan de lat staat. Waterschappen kunnen meer binnenstedelijk investeren dan ze tot nu toe doen, immers het merendeel van hun inkomsten komt uit de bebouwde omgeving. Vervolgens kan met dit plan de samenwerking worden gezocht met de provincie en het deltaprogramma, om de noodzakelijke financiering van de projecten rond te krijgen.

Onze punten bij water:

- + Er komt de komende raadsperiode een klimaatadaptatieplan dat samen met onze partners in de Regio wordt opgesteld. Samenwerking in de Regio aan waterveiligheid en klimaatadaptatie is daarbij een vereist;
- + De nieuwbouw in onze gemeente houdt rekening met water en klimaatverandering door aan te sluiten bij de opbouw van het landschap en voldoende ruimte voor groen en water;

- ⊕ Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt;
- ⊕ Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer en berging van regenwater;
- ⊕ De komende raadsperiode zetten we verder in op de aanpak van achterstallig rioolonderhoud;
- ⊕ De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in Zwartewaterland aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit en zonnepanelen leveren meer rendement.

4.3 Afvalinzameling

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2020 mag er nog 100 kilo restafval per persoon per jaar zijn. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. Beter kunnen we afval daarom zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. De ChristenUnie vindt dat er voor lastig te verwerken afvalstromen een passende oplossing moet worden geboden.

Onze punten:

- ⊕ We blijven omgekeerd afval inzamelen en Diftar toepassen;
- ⊕ De gemeente stimuleert ook scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin zoveel mogelijk;
- ⊕ Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond afval, zwerfvuil en compost;
- ⊕ Hergebruik via kringloopwinkels en afvalbrengstations wordt gepromoot;
- ⊕ Handhaving op afval dumpen willen wij intensiveren.

5. Leven naast elkaar

5.1 Wonen

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke regierol. Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen (krimp en/of groei) maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt: van sloop en nieuwbouw naar hergebruik, van bebouwen van de open ruimte naar hergebruik en herstructurering van al bebouwd gebied. De gemeente Zwartewaterland zal duidelijke keuzes moeten maken voor bijvoorbeeld Hasselt om de Weede en het Binnenveld. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar burgers bij betrokken moeten worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving. Zorgvuldige processen en communicatie zijn daarbij essentieel.

Structurele versterking van de (wijk)economie en bereikbare voorzieningen houden krimpregio's leefbaar. Ook is het belangrijk dat de infrastructuur op orde is, zoals publiek vervoer en snel internet.

Prestatieafspraken met Wetland Wonen

De ChristenUnie wil dat de gemeente Zwartewaterland Wetland Wonen de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen en renoveren. De nadruk ligt daarbij op de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

Wetland Wonen dragen zorg voor voldoende sociale huurwoningen. Woningcorporaties spelen een belangrijke rol op de koopmarkt. Hier kan 'sociale koop' een rol vervullen om de kloof tussen huren en kopen te dichten. Wetland Wonen heeft een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid, op het niveau van de buurt en de wijk. Daarbij geeft Wetland het leefbaarheidsbeleid niet alleen vorm maar vooral mét de bewoners in Zwartewaterland.

Onze punten bij Wonen:

- + Het woonbeleid van de gemeente Zwartewaterland is gebaseerd op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. De gemeentelijke woonvisie wordt daarom steeds actueel gehouden;
- + In de woonvisie met ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen voert de gemeente een integraal en duurzaam woonbeleid. Levensloopbestendige woningen zijn de norm;
- + De gemeente zoekt mogelijkheden voor groepswonen zoals een Knarrenhof. Collectief particulier opdrachtgeverschap zou hier heel goed mogelijk zijn;
- + Renovaties worden aangegrepen om woningen levensloopbestendig te maken;
- + Woningen worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen. (nul-op-de-meter);
- + Zwartewaterland biedt starters de mogelijkheid gebruik te maken van de starterslening en het starterscontract om zo de doorstroming te bevorderen op de huizenmarkt. Dit gebeurt binnen de huidige financiële kaders van het bestaande revolverende fonds;
- + De duurzaamheidslening is in Zwartewaterland beschikbaar;
- + De gemeente besteedt in het prestatiecontract met Wetland Wonen aandacht aan de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen, de leefbaarheid in wijken en de sociale

koopsector. We denken dan bijvoorbeeld aan de revitalisering Mulerstraat en het Binnenland Genemuiden.

5.2 Ruimte

De openbare ruimte is van ons allemaal. Vanouds beheert de gemeente de ruimte, maar dat kan ook heel goed door bewoners gedaan worden. Als de bewoners het zelf doen, wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker: de wijk wordt beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang.

Iedereen wenst een leefomgeving waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Maar daarvoor moet je wel goede afspraken met elkaar maken. Inwoners, ondernemers en overheden worstelen met het huidige omgevingsrecht: het is te complex en versnipperd. Daarom komt er per 1 januari 2019 een nieuwe wet: de Omgevingswet. Doel van deze wet is het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor participatie. De nieuwe wet moet de bestaande wetten vervangen en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. De overgang naar de Omgevingswet is een enorme operatie die niet alleen het ruimtelijke domein aangaat maar ook het sociale en gezondheidsdomein. Als ChristenUnie zullen we daarbij met name letten op behoud van rechtszekerheid voor belanghebbenden, een goede samenhang tussen ruimte en gezondheid en een goede vervlechting met het veiligheidsbeleid.

De energietransitie gaat een grote impact hebben op onze ruimtelijke inrichting. In het duurzame tijdperk gaan we allemaal wat merken van energieopwekking. De ChristenUnie wil kortom meer aandacht voor ruimte op de politieke agenda. Inrichting van de ruimte moet aansluiten bij het eigen karakter van landschappen, dorpen en steden. Daarom is het belangrijk dat ruimtelijke beslissingen zo lokaal mogelijk worden genomen, met veel aandacht voor participatie van burgers, bedrijven en belangenorganisaties.

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

Onze punten:

- ⊕ Optimaal voorbereiden op nieuwe Omgevingswet. De gemeente anticipeert op de invoering van de nieuwe Omgevingswet door het bestuurlijk ambitieniveau te bepalen en te investeren in scholing van ambtenaren en raadsleden;
- ⊕ Bij de voorbereidingen op de Omgevingswet werkt de gemeente nauw samen met de Provincie en het waterschap;
- ⊕ De gemeente geeft ruimte aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden. Hier kan het Right to Challenge een rol spelen;
- ⊕ Open landschappen behouden, versnippering voorkomen. Open landschappen mogen niet steeds kleiner worden. Stadsrandvisies zijn daarbij essentieel;
- ⊕ Ruimte voor energie. Onderdeel van het nationale plan energietransitie is een samenhangende visie op de ruimte voor duurzame energieopwekking. Geen wildgroei, maar

zorgvuldige planning met participatie van onderop. De gemeente formuleert daarom in de komende periode haar eigen visie op het energielandschap in Zwartewaterland;

- ⊕ Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen;
- ⊕ Recreatiegebieden in en om de stad, investeringen in wandel- en fietsgebieden;
- ⊕ De ChristenUnie wil dat natuur zo 'beleefbaar' en toegankelijk mogelijk wordt door aanleg en onderhoud van goede wandel- fiets- en beleefpaden;
- ⊕ Bloemrijke wegbermen helpen om de biodiversiteit van ons land in stand te houden. Langs de gemeentelijke wegen wordt daarmee ervaring opgedaan.

5.3 Mobiliteit

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege digitale innovatie in het verkeer, de financiële houdbaarheid van het huidige openbaar vervoer, de opkomst van elektrische vervoersmiddelen (fiets en auto) en het nog steeds groeiende aantal auto's op de weg. De mobiliteit mag steeds minder negatieve impact hebben op de kwaliteit van onze leefomgeving en de leefbaarheid.

We kiezen voor verduurzaming van de mobiliteit, vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende vervoerssoorten: auto, openbaar vervoer en fiets bij het personenvervoer en scheep- en binnenvaart, spoor en weg bij het goederenvervoer. De lokale overheid heeft de verantwoordelijkheid (samen met de provincie en het Rijk) om te zorgen voor infrastructuur van een kwalitatief hoog niveau.

Fiets

De ChristenUnie wil een ambitieuze fietsagenda voor Zwartewaterland. Daarbij is veel aandacht voor de aanleg van fietspaden bij Hasselt om de Weede, de uiterwaarden en Genemuiden en de dijk van het Zwarte Meer en een duidelijke ontsluiting van Zwartsluis. Belangrijke thema's in deze agenda zijn: veiligheid, parkeren, fiets delen en elektrisch fietsen.

- ⊕ In de gemeente wordt een lokale fietsagenda ontwikkeld vanwege het toenemende belang van het (elektrische) fietsverkeer;
- ⊕ Mogelijkheden van fietsstraten worden onderzocht. In deze straten is de auto te gast.

Voetgangers

- ⊕ Voor ouderen en andere mensen die minder mobiel zijn worden de looproutes naar het centrum, belangrijke ontmoetingsplekken en (zorg)voorzieningen zoveel mogelijk aangepast naar hun behoeften (comfortzones);
- ⊕ Aanleg wandelpaden bij bijvoorbeeld Hasselt om de Weede, bij de uiterwaarden en de dijk van Zwarte Water/Zwarte Meer.

Openbaar vervoer

- ⊕ Bij de transformatie van het openbaar vervoer naar publiek vervoer vindt de ChristenUnie de bereikbaarheid van de (kleine) kernen een belangrijk punt. De provincie is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer, de gemeente voor andere vormen van publiek vervoer, zoals het

leerlingenvervoer. De ChristenUnie vindt dat de gemeente en haar inwoners betrokken moeten worden bij de te maken keuzes;

- + OV-bereikbaarheid van alle kernen. Samen met de Provincie en gebruik makend van nieuwe mobiliteitsvormen willen we werken aan een dekkende bereikbaarheid;
- + Bushaltes zijn toegankelijk voor ouderen en gehandicapten;
- + Waar mogelijk worden combinaties met het doelgroepenvervoer gezocht (regiotaxi's, scholierenvervoer, wmo-vervoer);
- + Sociale veiligheid in de omgeving van haltes en parkeerplaatsen wordt bevorderd;
- + Er wordt zo mogelijk aangesloten bij digitale platforms die privaat- en publiek vervoer verbinden.

Parkeren

- + Er komen voldoende/meer laadpunten voor elektrische vervoersmiddelen.

Verkeersveiligheid

- + De ChristenUnie vindt goed beheer en onderhoud van wegen en kunstwerken belangrijk, juist vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid. Het wegwerken van de onderhoudsachterstand van bruggen en viaducten heeft prioriteit;
- + De registratie van ongevallen blijft nodig, zodat de zogenaamde 'black spots' in beeld komen;
- + Paaltjes en andere obstakels op fiets- en voetpaden veroorzaken veel ongelukken. Waar de verkeersveiligheid niet in geding is, worden deze paaltjes verwijderd;
- + Snel en langzaam verkeer wordt zoveel mogelijk gescheiden. De ontsluiting van het Tag moet daarom goed opgelost worden;
- + Landbouwverkeer wordt zoveel mogelijk gescheiden van fietsverkeer;
- + De gemeente Zwartewaterland geeft in haar verkeersbeleid voorrang aan kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals voetgangers en fietsen. Hier past het verkeersluw maken van de Verkavelingsweg bij;
- + De gemeente Zwartewaterland werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op de scholen en bij instellingen. De gemeente stimuleert dat scholen zich inzetten voor het verkeersveiligheidslabel. (www.verkeersveiligheidslabel.nl).

6. Plezier hebben met elkaar

6.1 Cultuur en Sport

Cultuur vormt de ziel van de stad of het dorp. In cultuur wordt de historie van de gemeente en de manier van samenleven van mensen weerspiegeld. In de cultuursector werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van onze samenleving. In cultuur vinden mensen ontspanning en betekenis. Cultuur draagt bij aan een juiste balans tussen in- en ontspanning. De ChristenUnie ziet meerwaarde van groepen mensen die gezamenlijk hun vrije tijd besteden en zet daarom in op het ondersteunen van verenigingen rondom cultuur. Daarbij vindt de ChristenUnie het belangrijk dat kinderen zich leren uitdrukken in muziek, dans en creativiteit. Dat draagt bij aan de individuele ontwikkeling van kinderen en jongeren en daarmee aan een krachtige en creatieve samenleving. De inzet van de gemeente dient gericht op het stimuleren van deelname, kennismaking en aansluiting van cultuur op het onderwijs aan kinderen en jongeren.

De ChristenUnie pleit voor cultuur en sport in de breedte, bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. Investeren in gebouwen is soms nodig maar moet kritisch beoordeeld worden op nut, noodzaak en de financiële haalbaarheid en houdbaarheid op lange termijn.

Onze punten:

- + Kinderen uit gezinnen in armoede in Zwartewaterland kunnen korting krijgen of gratis deelnemen aan muzieklessen en/of sport. De gemeente ontwikkelt hier passend beleid voor;
- + Evenementen in Zwartewaterland zijn veilig en gezond. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs);
- + De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen;
- + Subsidies aan (sport-)verenigingen afhankelijk maken van bijdrage aan andere publieke doelen zoals inzet bij de participatiewet en de WMO bij preventie van eenzaamheid en overgewicht.

6.2 Monumentenbeleid en musea

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de al dan niet lange lokale en regionale geschiedenis vindt zorgvuldig plaats. Eventueel wordt hiervoor ondersteuning gegeven aan musea en archieven. Musea hebben een cultuurhistorisch belang. Enerzijds om te bewaren en te beheren, anderzijds om door te geven en te leren. Het biedt kansen om mensen te (re)activeren. Wellicht kan de regio een rol spelen bij de bekostiging of kunnen derde (particuliere) partijen worden aangetrokken.

Onze punten:

- + Gemeente ontwikkelt het monumentenbeleid verder;
- + De ChristenUnie is geen voorstander van een 'automatische' 1% norm van de bouwsom om deze voor kunst te bestemmen. Particuliere initiatieven hebben de voorkeur;

6.3 Bibliotheken

Bibliotheken zijn van belang voor het leesonderwijs aan onze kinderen, het bestrijden van laaggeletterdheid en bieden alle inwoners leesplezier en toegang tot informatie (ook digitaal). Bibliotheekvoorzieningen staan echter meer en meer onder druk. Multifunctioneel en innovatief denken kan ook hier de oplossing zijn. Samenwerking met scholen verdient aandacht. Huisvestingskosten kunnen soms naar beneden door een bibliotheek in een ander gemeentelijk gebouw te vestigen (bijvoorbeeld een buurthuis). In de afgelopen periode (2014-2018) heeft bibliotheek Zwartewaterland sterk bezuinigd. Een aanvullende bezuiniging wordt daar niet opgelegd.

- Verder uitbouwen van de bibliotheken als ontmoetingsplek, toegang tot loket sociale domein en informatievoorziening.

6.4 Gebouwen en sportvelden

Beleid op de gebieden sport, cultuur en recreatie richt zich vooral op stimulering van deelname, ondersteuning en faciliteren van verenigingen en initiatieven. Er moet sprake zijn van een gedegen voorzieningen- en accommodatiebeleid. Daarbij zet de ChristenUnie in op toegankelijkheid en bereikbaarheid. Zowel financieel als praktisch.

De focus van de gemeente dient te liggen op de breedtesport en amateurverenigingen, en niet op de topsport en geprofessionaliseerde instellingen. De gemeente moet goed in beeld hebben wat de behoeften zijn aan voorzieningen op het gebied van sport en daar een (financiële) meerjarenplanning voor maken. Accommodaties zijn kostbaar en het is van belang dat verenigingen in redelijkheid bijdragen aan exploitatie en onderhoud. In het accommodatiebeleid van de gemeente wordt getracht alle verenigingen op een passende en eerlijke maar ook financieel gedegen wijze te bedienen.

Gebouwen worden zo veel mogelijk multifunctioneel benut, enerzijds om het gebruik te optimaliseren, anderzijds om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, sportverenigingen, kinderopvang, peuterspeelzalen, bibliotheken, muziekscholen, zorginstellingen, etc. te benutten en samenwerking te versterken. Soms is er een goede samenwerking met (recreatie)-ondernemers mogelijk.

Stem accommodatiebeleid af met omliggende gemeenten om na te gaan waar je elkaar kunt versterken en waar je elkaar niet tot concurrent bent.

Onze punten:

- De ChristenUnie wil dat de exploitatielasten van accommodaties naar beneden gaan door in te zetten op lagere energielasten door het verduurzamen van gebouwen en lichtinstallaties. Bij nieuwe aanbestedingen willen wij dit nadrukkelijk betrekken in de bouwplannen en bij groot onderhoud hiervoor advies inwinnen. Dit stimuleert tevens de werkgelegenheid;
- In de komende periode wordt samen met de SZZ een visie voor de zwembaden ontwikkeld. Een nieuwe overeenkomst met betrekking tot de zwembaden worden voorbereid. Eerder voorziene, maar niet doorgevoerde taakstellingen worden bij deze voorbereidingen meegenomen.

6.5 Bewegen en sporten

Sporten is niet alleen gezond en leuk maar sport bindt ook samen. Sportstimulering en specifiek het betrekken van minima, ouderen, mensen met een beperking en mogelijk andere doelgroepen is daarom een speerpunt. De ChristenUnie pleit voor open clubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

Het creëren of uitbreiden van fiets-, vaar-, wandel-, en/of hardlooproutes is een doeltreffende en kostenvriendelijke manier om zowel bebouwde als natuurlijke omgeving voor recreatie en beweging toegankelijk te maken. Zeker als dit in regionaal verband uitgewerkt wordt. Aanleg van vaar- en kanoroutes worden (mede) gefinancierd door private partijen.

Onze punten:

- + Bij de aanleg van woonwijken wordt uitgegaan van de mogelijkheid tot 'ommetjes'. Hierbij kunnen natuurorganisaties uit de eigen gemeente behulpzaam zijn;
- + In regioverband wordt onderzocht hoe met kleine inspanningen knelpunten in de recreatieve structuren kunnen worden weggenomen en nieuwe routes kunnen worden ontgonnen;
- + Wijken krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor publieke fitnessapparaten. Samen met scholen worden de mogelijkheden van open schoolpleinen uitgebreid;
- + Alcohol, roken gaan niet samen met gezondheid en sport. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. Een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen kan hier een mooi instrument voor zijn.

Geef geloof een stem

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. Daarin willen we Jezus volgen. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en soms over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft voor de toekomst. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Zwartewaterland.

De ChristenUnie-politici maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die hun geloof niet bewaren voor de kerk of thuis, maar uitdelen in de maatschappij. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving.

Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren, om zo vrede te stichten. De Bijbel roept ons op om *recht te doen aan de verdrukten, brood te geven aan hongerigen en de zwakken te ondersteunen*. (Psalm 146)

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet ad hoc opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van christenen voor alle mensen*. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Zwartewaterland. Doe met ons mee. Geef geloof een stem.